

Rize Mebusu İzzet Akçal'ın, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 6311 sayılı Kanunla değiştirilen 17 nci maddesinin tadiline ve aynı kanuna muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye Encümeni mazbatası (2/426)

T. B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

5434 sayılı Kanunun 6311 sayılı Kanunla değiştirilen 17 nci maddesinin değiştirilmesine ve 5434 sayılı Kanuna muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun teklifi bağlı olarak sunulmuştur.

Muktezasının ifasını arz ve rica ederim.

21 . I . 1957

Rize Mebusu
İzzet Akçal

MUCİP SEBEPLER

5434 sayılı «Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı» Kanununun 14 ncü maddesinin (a, b, c, d, e, g, h, i) fıkralarında belirtilmiş bulunan bir kısım Sandık gelirleriyle yine bu kanunun 125 nci maddesinde derpiş edilen kesenek ve karşılıkların, mezkûr kanunun 6311 sayılı Kanunla değiştirilen 17 nci maddesinin (a) ve (c) fıkralarında tâyin ve tasrih olunduğu gibi, maaş, ücret ve tahsisatın tediyesi gününden itibaren başlayarak 15 gün içinde Sandık namına banka veya PTT merkezlerine yatırılmasının her zaman mümkün olamadığı ve bu kısa müddetin kurumları müşkül duruma düşürdüğü anlaşılmaktadır.

Filhakika, personeline maaş, ücret ve ödenek tediyesinde bulunan bir kurumun bulunduğu yerde banka veya PTT merkezinin bulunmaması para mevcudunun kifayet etmemesi, tediye merkezlerinin birbirlerinden uzak mesafelerde bulunan mutemetliklerinden kanunun koymuş olduğu müddet içinde hesap alamamaları, bu işlerle ilgili memurların hasta veya izinli olması aynı zamanda birçok vazifelerle de tavgif edilmiş olmaları, Sandık gelirlerinin yatırılması işinin banka veya PTT merkezi bulunan civar kaza veya vilâyet merkezine yapılacak seyahati zaruri kılması, bu seyahat için nakil vasıtasının bulunmaması, bilhassa kış aylarında ekseriya yolların kapalı olması gibi giderilmesi tediye ile ilgili memur ve mesul muhasiplerin takatları dışında bulunan sebepler dolayısıyla Sandık gelirleri 15 gün içinde banka veya PTT merkezlerine yatırılamamaktadır.

Kanunun, sırf evvelce bir aylık olan müddeti 15 güne indirmesi dolayısıyla, zaman darlığı yüzünden, kurumların bu işlerle ilgili memurlarının bizzarure mağduriyetlerini mucibolacak şekilde % 10 gecikme zammının kendilerinden tahsili adalet prensiplerine uygun değildir.

17 nci maddenin «bu vazifeyi yerine getirmiyen» ibareleriyle başlayan paragrafı hükümlerine göre, (ç) fıkrasında yazılı müddetler içerisinde yatırılmıyan kanunun 14 ncü maddesinin (j) fıkrasında tadadedilen Sandık varidatı hakkında da bizzarure % 10 gecikme zammı aranılmakta idi.

Ancak, (j) fıkrasında tadadedilen Sandık varidatları büyük yekûnlara baliğ olduklarından, ekseri hallerde nakit mevcudu bulunmaması veya tahsisatsızlık gibi kurumların sorumlu memurlarının dahli bulunmıyan sebeplerle geciktirilerek yatırılmaktadır. Bu gecikmelerden dolayı kurumların alâkalı memurlarından % 10 gecikme zammının aranılması ise hak ve nasfet kâidelerine uygun düşmiyeceği gibi, bu zamların bu memurların malî takatları üstünde bulunması dolayısıyla de tahsili imkânsızlığı ile karşılaşmaktadır.

Bu haklı esbaba istinaden sözü edilen paragraf hükümlerinin bu kabil sandık vâridatının geç gönderilmesinde kurumlarından % 5 faizi ile birlikte tahsili şeklinde değiştirilmesine zaruret görülmüştür.

Ayrıca, 15 günlük müddetin kifayetsizliği dolayısıyla Sandık gelirlerinin yukarıda arz edilen sebeplerle Sandık namına geç yatırılması halinde ilgili memur ve mesul muhâsipler namına % 10 gecikme zammı tahakkuk ettirilmesi de, her hangi bir hatası görülmiyen bir kimseye, ceza verilmesi gibi bir hal tevlihdetmekte olduğundan, maddeye ancak kurumlarının yazılı mütalâalarının alınması da ilâve edilmiş ve bu suretle kasıt haricindeki hallerde fuzuli gecikme zammı tahakkuku önlenmiştir. Ayrıca geçici bir madde ile de, muaddel kanunun ilk tatbik devresine munhasır olarak şimdiye kadar tekevvün etmiş bulunan gecikme vakalarından mütevellit % 10 gecikme zamlarının, bu işte şahsi hatadan beri memur ve mesul muhâsiplerden tahsilinden sarfınazarla silinmesi suretiyle mağduriyetlerin bir defaya mahsus olmak üzere önlenmesi düşünülmüştür.

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye Encümeni

Esas No. 2/426

Karar No. 50

11. II. 1957

Yüksek Reisliğe

Rize Mebusu İzzet Akçal'ın, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 6311 sayılı Kanunla değiştirilen 17 nci maddesinin tadiline ve aynı kanuna muvakkat bir madde eklenmesine dair olan kanun teklifi, Maliye Vekâleti, Emekli Sandığı temsilcileri ve teklif sahibi de hazır bulunduğu halde encümenimizde tetkik ve müzakere edildi :

Teklif, 5434 sayılı Kanunun, 6311 sayılı Kanunla değiştirilen 17 nci maddesinin muhtelif fıkralarında değişikliği istihdaf etmektedir.

Sandık gelirlerinin, Sandığa gönderilmesine dair olan hükümleri ihtiva eden 5434 sayılı Kanunun 17 nci maddesi, 6311 sayılı Kanunla tadil olunması yüzünden tatbikatta aksaklıkları ve şikâyetleri mucibolduğu, ezcümle; Kurumun bulunduğu yerde banka ve PTT merkezinin bulunmaması, para mevcudunun kifayet etmemesi, tediye merkezlerinin birbirlerinden uzak sahalarda bulunan mutemetliklerinden kanunun koyduğu müddet içinde hesap alamamaları gibi sebeplerle 15 günlük müddetin geçirildiği ve bu yüzden muhasip ve tediye ile ilgili memurların % 10 gecikme cezasına çarptırıldığı ve bu cezaların tahsilinin müşkülât arz eylediği gibi, adalet prensipleriyle de kabili telif bulunmadığı, tahsisat veya tediye

emri bulunmamasına rağmen ödeme yapılması bir taraftan Muhasebei Umumiye Kanununa aykırı düşmekte, diğer taraftan tahsisat bulunmadığından gönderilemiyen paralar için memurların mesul tutulması gayriâdil görüldüğü cihetle; bu mahzurları gidermek ve mücbir sebeplerle zamanında sandık aidatını göndermiyenlerden talep ve tahsil olunan cezaların kaldırılması ve maddenin tatbikatta suhulet temin edecek şekilde düzenlenmesi gayesiyle yapılan teklif esas itibariyle encümenimizce de uygun görülmüştür.

Bu itibarla :

1. Başlık aynen kabul edilmiştir.
2. Birinci fıkradaki (tediye emri olup olmadığına bakmaksızın) ibaresinin kaldırılarak bunun yerine tahsisatsızlık veya tediye emrinin mevcudolmaması yüzünden geç gönderilen paralarla % 10 zamlarının kurumlardan alınmasını temin eden bir hükmün konulması ve maddenin sondan dördüncü bendinde, kurumların tediye ile ilgili memur ve mesul muhâsiplerinden, sandık vâridatını zamanında kesmiyen ve göndermiyenlerden alınacak % 10 gecikme cezasının hangi hallerde aranılmıyacağına dair olan hükmün ayrı bir fıkra halinde (şu kadar ki, kendilerinden gecikme zammı tahsil edilecek me-

mur ve muhasiplerin kurumları tarafından gecikmenin mücbir sebepler dolayısıyla vâkı olduğu bildirildiği ve Sandık İdare Meclisince de bu husus muhik görüldüğü takdirde, cezanın tahsilinden sarfınazar edilir) şeklinde tadilen ve gecikmeden mütevellit Sandık alacaklarının teklifte gösterdiği üzere mahalli maliye teşkilâtınca tahsili hakkındaki tadilin de keza aynen,

3. a ve c fıkralarında yazılı on beş günlük müddetin kısalığı sebebiyle bir aya çıkarılması hakkındaki tadilin aynen,

4. Sandık varidatından 5434 sayılı Kanununun 14 ncü maddesinin (j) fıkrasında yazılı olanların, Sandığa vaktinde gönderilmemesi umumiyetle nakit durumu ve tahsilâtla ilgili bulunduğundan, bunlar için muhasiplerden % 10 gecikme zammı alınmayıp, kurumlardan % 5 faiz alınması hakkındaki teklifin uygunluğu sebebiyle aynen ve sonran ikinci fıkrasında (. . . . mahallin en büyük âmirinin terfik edeceği bir memurla olmak şartıyla . . . .) şeklinde tesbiti,

Kabul edilmiştir.

5. Muvakkat madde ile, 6311 sayılı Kanunla birinci maddede yapılan değişiklikten sonra tahakkuk ettirilen % 10 gecikme cezalarının silinmesi derpiş olunmaktadır.

6311 sayılı Kanunla on beş güne indirilen müddet içinde Sandığa gönderilemeyen varidatın

bu kanunun neşrinden evvel 5434 sayılı Kanunun ilk tatbiki sıralarında da gecikmenin yukarıda işaret edilen sebepler tahtında vârit olacağı mülâhaza ve mütalâa olduğundan, gecikme zamlarının, 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1.I.1950 tarihinden itibaren silinmesi uygun görülmüş ve madde bu suretle tadilen kabul olunmuştur.

6. Teklifin ikinci ve üçüncü maddeleri tarzı tahriri bakımından değiştirilerek mevcut âzanın ittifakiyle encümenimizde kabul edilmiştir.

Teklifin şümül ve mahiyeti itibariyle tercihan ve müstacelen görüşülmesi talebiyle,

Umumi Heyetin Yüksek tasviblerine arz edilmek üzere Riyaset makamına saygı ile sunulur.

Maliye Encümeni Reisi

Amasya

H. Koray

Mazbata M.

Afyon K.

O. Talu

Kâtip

Sivas

K. Oskay

Giresun

A. İzmen

Bolu

S. Baysal

Kırşehir

O. Alişiroğlu

Çankırı

A. Emrem

Mardin

A. Kalav

Samsun

Ş. Uluçay

İmzada bulunamadı

RİZE MEBUSU İZZET AKÇAL'IN TEKLİFİ

5434 sayılı Kanununun 6311 sayılı Kanunla değiştirilen 17 nci maddesinin değiştirilmesine ve 5434 sayılı Kanuna muvakkat bir madde eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 5434 sayılı Kanununun 6311 sayılı Kanunla değiştirilen 17 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kurumlar tediye emri olup olmadığına bakmaksızın 14 ncü maddede yazılı Sandık varidatından;

a) (a, b, c, ç, d, e) fıkralarında yazılı olanlarla 125 nci maddede derpiş edilen kesenek ve karşılıkları,

Aylık, ücret ve tahsisatın tediyesi gününü takibeden günden başlamak üzere bir ay içinde,

b) (f) fıkrasında yazılı % 1 lerin tamamını, bütçelerinin salâhiyetli makamlarca tasdik edildiği tarihleri takibeden ay başlarından itibaren en çok (6) ay içinde ve aylık (6) eşit taksitte ve yıl içinde alınan ek tahsisatlara ait % 1 lerin tamamının da o yılın son gününü geçmemek üzere, bunların alındığı tarihleri takibeden (2) ay içinde,

c) (g, h, i) fıkralarında yazılı olanları tahsilleri gününü takibeden günden başlamak üzere bir ay içinde,

ç) (j) fıkrasında yazılı olanları, ilgili maddelerinde gösterilen müddetler içinde,

Sandığa veya Sandık adına postaya veya bankaya yatırmaya mecburdurlar.

Varidat ve tahsilâtın Sandığa veya Sandık adına postaya veya bankaya tevdiini mütaakıp kurumlar, 14 ncü maddenin (f, h, i) fıkralarında yazılı varidatlarla aynı maddenin (j) fıkrasında zikredilen 28 nci madde varidatı için, varidatın nev'ini, miktarını kaç gün ve sayılı makbuzla hangi banka veya posta idaresine tevdiini gösterir muhtasar bordroyu Sandığa gönderir.

14 ncü maddenin (a, b, c, ç, d, e, g) fıkralarında yazılı Sandık varidatiyle (j) fıkrasında zikredilen 34 ve 38 nci maddeler varidatı ve 125 nci maddede derpiş edilen kesenek ve karşılıklar için, kurumlarca Sandığa aylık bordro gönderilmez. Kurumlar bu gelirlerin bordroları yerine, her takvim yılındakini ihtiva etmek üzere şahıs emeklilik fişlerine kesinti yapıldıkça tarihi de gösterilmek suretiyle bu çeşit varidatı kaydederler.

MALİYE ENCÜMENİNİN TADILI

5434 sayılı Kanununun 6311 sayılı Kanunla değiştirilen 17 nci maddesinin değiştirilmesine ve 5434 sayılı Kanuna muvakkat bir madde eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 5434 sayılı Kanununun 6311 sayılı Kanunla değiştirilen 17 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Kurumlar 14 ncü maddede yazılı Sandık varidatından;

a) (a, b, c, ç, d, e) fıkralarında yazılı olanlarla 125 nci maddede derpiş edilen kesenek ve karşılıkları aylık,

Ücret ve tahsisatın tediyesi gününü takibeden günden başlamak üzere bir ay içinde,

b) (f) fıkrasında yazılı % 1 lerin tamamını, bütçelerinin salâhiyetli makamlarca tasdik edildiği tarihleri takibeden ay başlarından itibaren en çok (6) ay içinde ve aylık (6) eşit taksitte ve yıl içinde alınan ek tahsisatlara ait % 1 lerin tamamının da o yılın son gününü geçmemek üzere, bunların alındığı tarihleri takibeden (2) ay içinde,

c) (g, h, i) fıkralarında yazılı olanları tahsilleri gününü takibeden günden başlamak üzere bir ay içinde,

ç) (j) fıkrasında yazılı olanları, ilgili maddelerinde gösterilen müddetler içinde,

Sandığa veya Sandık adına postaya veya bankaya yatırmaya mecburdurlar.

Varidat ve tahsilâtın Sandığa veya Sandık adına postaya veya bankaya tevdiini mütaakıp kurumlar, 14 ncü maddenin (f, h, i) fıkralarında yazılı varidatlarla aynı maddenin (j) fıkrasında zikredilen 28 nci madde varidatı için, varidatın nev'ini, miktarını, kaç gün ve sayılı makbuzla hangi banka veya posta idaresine tevdiini gösterir muhtasar bordroyu Sandığa gönderir.

14 ncü maddenin (a, b, c, ç, d, e, g) fıkralarında yazılı Sandık varidatiyle (j) fıkrasında zikredilen 34 ve 38 nci maddeler varidatı ve 125 nci maddede derpiş edilen kesenek ve karşılıklar için, kurumlarca Sandığa aylık bordro gönderilmez. Kurumlar bu gelirlerin bordroları yerine her takvim yılındakini ihtiva etmek üzere şahın emeklilik fişlerine kesinti yapıldıkça tarihi de gösterilmek suretiyle bu çeşit varidatı kaydederler.

Bir ay içindeki fiilî ve itibari hizmet zammı müddetleri tahakkuk ettirilerek sütununa yazılır ve yıl sonunda 34 ve 38 nci maddelere göre bu hizmetlere tekabül eden meblâğlar hesap edilerek ayrıca kaydolunur.

Kurumlar bu fişleri bir icmal bordrosuyla en geç mütaakıp yılın Ocak ayı sonuna kadar Sandığa veya Sandık adına postaya tevdi ederler ve fişin bir suretini de ilgili iştirakçi veya tevdiatçıya verirler.

Kurum muhasipleri her kurumun aylık tediye bordrosundaki tevkifat sütunlarında gösterilen Sandık varidatının aylık yekûnunu her sayfası bir kuruma tahsis edilecek bir deftere Sandık varidatının neveleri itibariyle ayrı ayrı göstermek suretiyle her ay kaydederler.

Sene sonlarında muhasipliklerce, zımbalı olan bu defterlerin kurumlar itibariyle yekûnları yapılır ve bundan iktibasen de bir icmal bordrosu çıkarılır ve her yıl Ocak ayı sonuna kadar Sandığa veya Sandık adına postaya tevdi edilir.

İcmal sütununun altında her ay gönderilen paralara ait banka veya posta makbuzlarının gün, sayı ve muhteviyatları da gösterilir.

Sandık varidatını tahakkuk ettirmiyen yukarıda (a,b,c.) fıkralarında tadadolan müddetler içerisinde kesmiyen veya göndermiyen kurumların tediye ile ilgili memurları ile mesul muhasiplerinden bu paralar % 10 fazlasıyla birlikte ve Sandığın talebi üzerine âmme alacaklarının Tahsil Usulü Kanununa göre mahallî maliye teşkilâtınca tahsil olunur.

(ç) fıkrasında yazılı müddetler içerisinde yatırılmıyan Sandık varidatları ise, kurumlarından % 5 faizi ile birlikte tahsil olunur.

Yukarıda yazılı defter ve cetveller Sandıkça hazırlanır.

Sandık, kurumların bu maddedeki ve kanunun 16 nci maddesiyle diğer maddelerindeki Sandığa karşı vecibelerini yerine getirip getirmediıklarını, kontrol yapılacak kurumun mahallî en büyük mülkiye âmirinin tefrik edeceği bir memurla birlikte olmak şartıyla, müfettişleri vasıtasıyla kontrol ettirebilir.

Sandık müfettişlerinin bu vazifelerini yerine getirmek için istiyebilecekleri defter, kâğıt, hesap ve sair vesikaların ibrazı mecburidir. Bunları

Bir ay içindeki fiilî ve itibari hizmet zammı müddetleri tahakkuk ettirilerek sütununa yazılır ve yıl sonunda 34 ve 38 nci maddelere göre bu hizmetlere tekabül eden meblâğlar hesab edilerek ayrıca kaydolunur.

Kurumlar bu fişleri bir icmal bordrosu ile en geç mütaakıp yılın Ocak ayı sonuna kadar Sandığa veya Sandık adına postaya tevdi ederler. Ve fişin bir suretini de ilgili iştirakçi veya tevdiatçıya verirler.

Kurum muhasipleri her kurumun aylık tediye bordrosundaki tevkifat sütunlarında gösterilen Sandık varidatının aylık yekûnunu, her sayfası bir kuruma tahsis edilecek bir deftere Sandık varidatının neveleri itibariyle ayrı ayrı göstermek suretiyle her ay kaydederler.

Sene sonlarında muhasipliklerce, zımbalı olan bu defterlerin kurumlar itibariyle yekûnları yapılır, ve bundan iktibasen de bir icmal bordrosu çıkarılır. Ve her yıl Ocak ayı sonuna kadar Sandığa veya Sandık adına postaya tevdi edilir.

İcmal sütununun altında her ay gönderilen paralara ait banka veya posta makbuzlarının gün, sayı ve muhteviyatları da gösterilir.

Sandık varidatını tahakkuk ettirmiyen yukarıda (a, b, c) fıkralarında tadadolan müddetler içerisinde kesmiyen veya göndermiyen kurumların tahakkuk ve tediye ile ilgili memurları ile mesul muhasiplerinden bu paralar % 10 fazlasıyla birlikte ve Sandığın talebi üzerine Âmme alacaklarının tahsili usulü Kanununa göre mahallî maliye teşkilâtınca tahsil olunur.

Ancak, kurumların bütçelerindeki tahsisatın kifayet etmemesi veya tahsisat mevcudolduğu halde mahalline tediye emri gönderilmemesi dolayısıyla Sandık varidatının zamanında gönderilmemesi halinde bu paralar % 10 gecikme zammıyla birlikte kurumlarından alınır.

Şu kadar ki, kendilerinden gecikme zammı tahsil edilecek memur ve muhasiplerin kurumları tarafından gecikmenin mücbir sebepler dolayısıyla vâkı olduğu bildirildiği ve Sandık İdare Meclisince de bu husus muhik görüldüğü takdirde cezanın tahsilinden sarfınazar edilir..

(ç) fıkrasında yazılı müddetler içerisinde yatırılmıyan Sandık varidatları ise, kurumlarından % 5 faizi ile birlikte tahsil olunur.

vermiyenler hakkında 128 nci madde hükümleri tatbik olunur.

Yukarda yazılı defter ve cetveller Sandıkça hazırlanır.

Sandık, kurumların bu maddedeki ve kanunun 16 ncı maddesiyle diğer maddelerindeki Sandığa karşı vecibelerini yerine getirip getirmediüklerini kontrol yapılacak kurumun mahalî en büyük âmirinin terfik edeceği bir memurla birlikte olmak şartıyla, müfettişleri vasıtasıyla kontrol ettirebilir.

Sandık müfettişlerinin bu vazifelerini yerine getirmek için istiyebilecekleri defter, kayıt, hesap ve sair vesikaların ibrazı mecburidir.

Bunları vermiyenler hakkında 128 nci madde hükümleri tatbik olunur.

MUVAKKAT MADDE 102. — 5434 sayılı Kanununun 14 ncü maddesinde yazılı Sandık varidatının, aynı kanununun 6311 sayılı Kanunla değiştirilen 17 nci maddesindeki müddetler içinde banka veya posta idaresine yatırılmamasından dolayı 6311 sayılı Kanunun yürürlüğü olan 9 . III . 1954 tarihinden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar tarh ve tahakkuk ettirilmiş % 10 gecikme zamları silinir ve tahsil edilmiş olanlar iade edilir ve bu devreye aidolarak yeniden % 10 gecikme zammı tahakkuk ettirilmez veya tahsil edilmez.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce gerek 5434 sayılı Kanununun 17 nci maddesi ve 6311 sayılı Kanunla muaddel mezkûr maddesi hükümleri gereğince tarh ve tahakkuk ettirilmiş bulunan % 10 gecikme zamları silinir ve tahsil edilmiş olanlar iade edilir ve bu devreye aidolarak yeniden % 10 gecikme zammı tahakkuk ettirilmez veya tahsil olunmaz.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunu icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

